

A pályázati aktivitás és a forrásabszorpció specifikumai a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet községeiben

A Balatoni Integrációs Közhasznú NKft. kormányzati adatszolgáltatáson (EMIR, FAIR) alapuló fejlesztési monitoring jelentései, valamint a Balaton Fejlesztési Tanács fejlesztési forráskihelyezéséről tanúskodó adatbázisok számos olyan településre mutatnak rá, amelyek közösségi forrás-szerzési aktivitása, hatékonysága és eredményessége évtizedes távlatban is elenyésző. E jelenség nem csupán amiatt érdemel területpolitikai figyelmet, mert a kiemelt térség területi fejlődése nem harmonikus és egyveretű (ami a legalapvetőbb területfejlesztési logika alapján végtére természetes), hanem mert a forrásszerzési szempontból inaktív települések, vagy a hosszútávon is eredménytelen pályázati aktivitás tovább mélyítik a térség területi különbségeit.

A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet társadalmi-gazdasági fejlettségi helyzetképe meglehetősen diverzifikált, annak ellenére, hogy a térség jogszabályok által is meghatározott, egységes területfejlesztési intézkedések célterületét képezi. Ugyanúgy, mint más területegységeken (EU nagyrégió, ország, megye) a Balaton térségében is azonosíthatók gazdasági centrumterületek, prosperáló települések és településcsoportok, vagy éppen a kiemelt térség sajátos belső és külső perifériáját megtestesítő települések, mikrotérségek. Az üdülőkörzet

180 településének endogén táji-természeti, valamint társadalmi-gazdasági erőforrásai jelentős mértékben determinálják egy-egy település fejlődési, versenyképességi pályáját. E pályát érdemben befolyásolni – egy-egy nagy volumenű piaci beruházás mellett – csupán közösségi vagy decentralizált fejlesztési források lehetnek képesek. Mivel a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet fejlesztése és versenyképessége – az 1/2014. (I.3) Országgyűlési határozat által elfogadott OFTK szerint is – országos, nemzetgazdasági érdek, alapvető feladat a régió versenyképességét, gazdasági fejlődését, turisztikai prosperitását akadályozó belső területi egyenlőtlenségeinek mérséklése, természetesen azt a kritériumot is szem előtt tartva, hogy a versenyképességi centrumok fejlődését mindez ne vesse vissza.

A forrásszerzés vonatkozásában sikertelen vagy inaktív települések jelentős részben éppen a térség belső és külső perifériáit alkotó településcsoportba sorolhatók. Társadalmi-gazdasági attribútumaik alapján - hazai viszonylatban - jellemzően a hátrányos vagy akár leghátrányosabb helyzetű települések körébe tartoznak. A centrum-periféria relációjában mélyülő szakadék pedig a kiemelt üdülőkörzet egészének – sőt központi területeinek – versenyképességét közép- és hosszútávon súlyosan károsítja.

A térségi versenyképességet gátoló tényezők feloldhatósága érdekében szükség van a települések részéről tapasztalható forrászerzési inaktivitás és a településfejlesztési források népszerűtlenségével kapcsolatos lokális okok feltárására, valamint a fejlesztési igények felmérésére. Egy célzott és megalapozott, települési szintű térségi mintán végzett helyzetfeltáró igényfelmérés nagymértékben elősegítheti a decentralizált fejlesztési források hatékony kihelyezését, a pályázati felhívások tematikus tartalmának valós térségi igényekre alapozott kialakítását, tervezését, valamint a potenciális pályázók érdekeinek figyelembevételét a pályázati feltételek meghatározása során.

A fenti előzmények és körülmények ismeretében a Balaton Fejlesztési Tanács 2017. decemberi ülésén, a 38/2017. (12.08.) határozatban döntött arról, hogy a Tanács munkaszervezete, a Balatoni Integrációs Közhasznú NKft. készítse el a „Településfejlesztési pályázati aktivitás növelésének lehetőségei a Balaton Kiemelt Üdülőkörzetben” munkacímű felmérést. Jelen tanulmány a felmérés keretében elvégzett munka eredményeit mutatja be.

Módszer és eszközök

A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet községeiben tapasztalható pályázati aktivitás és forrásabszorpció specifikus jelenségeinek vizsgálata két alapvető alkalmazott módszertanra épült. E két vizsgálati dimenzió jelen összegző tanulmány struktúráját is két fő részre bontja. A kutatómunka keretében egyrészt egy területileg reprezentatív, 90 elemszámú települési mintán elvégzett adatgyűjtés és elemzés készült el, mely a kiemelt üdülőkörzet önkormányzatainak felét vizsgálta a fejlesztési források megszerzésében tapasztalható

eredményességi mutatóit illetően. E munkarész gerincét a Balatoni Integrációs Közhasznú NKft. által éves rendszerességgel készített forráski-helyezés elemzések módszertani keretei adták, melynek során a FAIR rendszerben 2018 április 1. záró dátummal elérhető adatok elemzése történt meg, a kialakított reprezentatív településmin-ta metszetében.

A helyzetelemző munka másik nagy egységét településvezetőkkel felvett helyszíni kérdőíves felmérések jelentették, a fent említett 90 település által alkotott minta lekerdezésével. E félig strukturált, dinamikus interjúk lefolytatása az uniós, a központi költségvetési és decentralizált településfejlesztési forrásokra potenciálisan pályázó településeken, a település vezetőjével vagy az általa delegált szakértővel (polgármester, jegyző, településfejlesztési referens) történt meg, 2018 január – április között. A 90 községi jogállású településen végzett fejlesztési forráski-helyezés-elemzés, valamint a pályázati aktivitás, forrás-szerzési eredményesség és fejlesztési igények háttérben meghúzódó oksági viszonyrendszerit monitorozó fókuszált vizsgálat célja a jövőbeni hatékonyabb és eredményesebb forráski-helyezés elősegítése volt. Ez utóbbi információk a 2020 utáni programozási időszakra vonatkozóan is számottevő információkat nyújtanak, jelentős orientációs tényezőt képezhetnek a forráski-helyezés későbbi időszakokra vonatkozó tervezése során.

Vizsgálati terület és minta jellemzői

A tervezett vizsgálat alapsokaságát a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet községi jogállású települései képezték (162 település). Ennek oka, hogy a jellemzően kisebb összegű decentralizált támogatások elsősorban a kisléptékű településfejlesztési beavatkozások megvalósítására adnak lehetőséget, ami az alacsonyabb lélekszámú, közigazgatási funkciókkal nem, vagy csekély mértékben rendelkező települések számára képezhet potenciált.

Habár önmagában egy olyan vizsgálat is jelentős hozzáadott értékekkel rendelkezett volna, melyben a közösségi forrásokra történő pályázás tekintetében inaktív településeket vesszük górcső alá, a vizsgálati mintában kellő súllyal megjelenítettük azokat a településeket is, amelyek már részt vettek és támogatást nyertek az Európai Unió által finanszírozott operatív programok, illetve a BFT pályázatainak egyaránt. Ennek oka egyrészt,

hogyan e körben vélhetően számos tapasztalat, kritika, ajánlás, észrevétel fogalmazódhat meg a pályázati feltételekkel és megvalósítással kapcsolatban, emellett pedig feltételezhető volt, hogy további fejlesztési igényekkel is rendelkeznek. Az esetleges pozitív tapasztalatok reményében pedig további BFT által kihelyezett fejlesztési forrásra is igényt tarthatnak, ami a térség allokációs mutatói mellett a versenyképesség növekedéséhez is nyilvánvalóan hozzájárul.

Az alapsokaságból adatgyűjtő kapacitásaink figyelembe vételével 90 településből álló vizsgálati mintát alakítottunk ki súlyozási szempontok (megye-járás, népesség, forrásszerzési eredményesség) arányos figyelembevételével és egyidejű érvényesítésével. Ugyanakkor mivel a helyszínen végzett, személyes találkozó keretében lebonyolított kérdőíves felmérés során több esetben előfordult, hogy az eredetileg felkeresett interjúalany nem vállalta az interjút, ezért a kutatás kezdeti fázisában kialakított mintát a lekérdezés időszakában, alkalmi jelleggel is módosítani kellett. Ilyenkor a behelyettesítések megállapítása minden esetben a mintaképzés szempontjainak érvényesítésével történt meg, vagyis a mintából kieső település helyébe egy megközelítőleg azonos tulajdonságokkal rendelkező (megközelítőleg azonos lélekszám és forrásszerzési eredményesség), területi – part/háttértelepülés, megye, járás – besorolás tekintetében vele megegyező település lépett be (pl. Uza helyett Gyulakeszi).

A fejlesztési forráskihelyezés főbb jellemzői a BKÜ községeiben

A 90 település fejlesztéspolitikai mutatóinak vizsgálatát egyrészt a Fejlesztéspolitikai Adatbázis és Információs Rendszer 2018. április 11-i záró dátummal ellátott adattartalmán végeztük el, mely adatbázis nem tartalmazta a Vidékfejlesztési Program keretében benyújtott pályázatokat, megítélt támogatásokat és kifizetett forrásokat. A FAIR adatai alapján a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet 180 településéből 140 esetében regisztrálható valamilyen, a projekt megvalósulási helye szerinti pályázati aktivitás, míg 40 településen 2018 ápriliséig semmilyen ilyen jellegű aktivitás nem került rögzítésre. Ha az időben kicsit visszább megyünk, megállapíthatjuk, hogy a 2007-2014-es programozási időszak egészében a BKÜ 19 települése nem is pályázott, újabb 32 település pályá-

zott ugyan, de nem jutott közösségi forrásokhoz az EMIR adatbázis szerint. 13 olyan település azonosítható a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet területén, ahol sem az előző, sem pedig a jelenlegi programozási időszakban nem tapasztalható pályázati aktivitás. Fontos megjegyezni, hogy az Európai Unió pályázatok kapcsán azonosítható inaktivitás ugyanakkor nem jelenti azt, hogy a központi költségvetés egyes forrásaiból, vagy a szaktárcák (pl. BM) által meghirdetett pályázatokból ezen inaktívnak mutató településekre adott esetben ne részesülhettek volna.

A kialakított minta 90 településének több mint háromnegyede, összesen 69 település rendelkezik valamilyen benyújtott pályázattal, azonban a minta közel negyede, 21 település ilyen értelemben teljesen inaktívnek tekinthető. A pályázati aktivitást mutató, mintában szereplő települések 37,7%-a a somogyi, 39,1 %-a a veszprémi, 23,2 %-a zalai területre szorítható. Ezzel szemben az inaktív községek 38,1 %-a Somogy megyében, 47,6 %-a Veszprém megyében, 14,3 %-a Zala megyében található.

A vizsgálati minta 69 pályázati aktivitást mutató községe esetében a projektek megvalósulási helye szerint regisztrált pályázatok száma 481 db, ez 25,2 %-a, vagyis negyede a vidékfejlesztés nélküli FAIR nomenklatúrában rögzített teljes BKÜ pályázati gyakoriságnak, vagyis a kiemelt üdülőkörzetből beérkezett támogatási igények negyede a vizsgált községekhez köthető. A vizsgált térségen belüli projektek relatív többsége a GINOP kapcsán került rögzítésre, azon belül is a gazdaságfejlesztési OP 1. prioritástengelye, a kkv-k versenyképesség-javítását célzó tengely vezeti a gyakorisági sorrendet. Második helyen ugyancsak a GINOP K+F+I prioritása található – különösen fontos információ, hogy a községekben nagyszámú K+F+I projekt azonosítható, ennek okai mélyebb vizsgálatra is érdemesek lehetnek – míg a rangsor harmadik helyén az EFOP-1. „Együttműködő társadalom” prioritása áll. Említést érdemel, hogy a vizsgálati minta településeinek végrehajtás alatt álló projektekből 19 kiemelt jelentőségű, kiemelt eljárásrenddel kerül megvalósításra. Ezek több mint háromnegyede már megvalósítási szakaszba lépett. A pályázók relatív többsége költségvetési rend szerint gaz-

dálkodó szerv, államháztartáson belüli nonprofit szervezet, illetve önkormányzat.

Az üdülőkörzeten belül 2018 áprilisáig az összes FAIR adatbázisban monitorozható projekt közel fele, 49,3 %-a részesült megítélt támogatásban, vagyis kevéssel több, mint fele nem. A megítélt támogatásban részesült projektek kevéssel több, mint negyede sorolható a mintában szereplő települések valamelyikéhez. A 69 mintában szereplő, és pályázati aktivitást mutató településen azonosított 481 db projekt abszolút többsége részesült megítélt támogatásban, fontos, hogy valamivel kedvezőbb a mintába került települések megítélt támogatás szerinti eredményesség mutatója a mintatérsegen kívüli projekteknél. A 90-es mintába került települések részéről benyújtott 481 db pályázat 37,6 %-a esetében indult meg, vagy fejeződött be a kifizetési szakasz. A 90 vizsgált településről benyújtott projekttervek összesített forrásigénye 86 Mrd Ft, ez az üdülőkörzet teljes forrásigényének ötödét jelenti. E 86 milliárdos igényelt támogatás több mint háromnegyedét megítélt támogatásként realizálhatták a pályázók. Kifizetésre a vizsgálat időszakában 55,76 milliárd Ft került. Érdekeség, hogy ahogyan közelítünk a forrásigényektől a megítélt támogatások metszetén át, a kifizetések felé, úgy növekszik a fókuszban lévő községek Balaton Kiemelt Üdülőkörzetben regisztrálható részaránya. Ez vélhetően annak köszönhető, hogy a vizsgált településekből jellemzően kisebb költségvetéssel bíró, nem nagyvolumenű projekttervektől terhelhet pályázatok érkeznek be az irányító hatóságokhoz, így relatíve könnyen, rövid idő alatt megtörténhet az elbírálás, és viszonylag gyorsabb tempóban működhet a projekt megvalósítása valamint a támogatások kifizetése.

A forrásigények, megítélt támogatások és kifizetések alakulását operatív programok szerint is megvizsgáltuk. A forrásigény az IKOP két kiemelt eljárásrendben megvalósuló projektjében a legmagasabb, közel 34,5 Mrd Ft, mindkét projekt támogatást élvez, és kifizetésre is került. Összességében a forrásigények mintegy kétötödét, a megítélt támogatások felét, a kifizetések több mint 60 %-át alkotják. A projektek gyakorisága a GINOP keretében a legmagasabb, 16,2 Mrd Ft. A GINOP intézkedései a forrásigények 18,9 %-át alkotják, részarányuk a megítélt támogatá-

sok keretében 13,2 %, ez összességében 8,9 Mrd Ft-ot jelent, míg a kifizetések vonulatában 10,5 %, ami 5,8 Mrd Ft-nak felel meg. Gyakoriságtömegében az EFOP programok száma is magas. Az EFOP metszetében a forrásigények 18 %-a generálódott, ami összességében mintegy 15,5 Mrd Ft-ot jelent. A megítélt támogatások körében 16,3 % az EFOP részaránya, ez csaknem 11 Mrd Ft-ot takar. A kifizetett összegek nyolcadát alkotják az EFOP programok, ami ténylegesen mintegy 6,9 Mrd Ft-ot jelent. Nagyon jelentős a területfejlesztési operatív programon belüli pályázati részesedés is, ezzel párhuzamosan a forrásigények mintegy hetede keletkezett a TOP-ban, ami összességében 14 Mrd Ft-nak felel meg. A megítélt támogatás között a TOP részesedése 9,6 % a vizsgált területi metszetben, gyakorlatilag minden száz forint megítélt támogatásból tíz forintot a TOP alkot, összességében 6,5 Mrd Ft. A kifizetések is jelentős volumenben álnak, megközelítik az 5 Mrd Ft-ot, ami az összes kifizetett összeg 8,9 %-a. A KEHOP pályázati részesedése kicsi, mindössze 22 db projektkezdeményezést indítottak a források megszerzése érdekében. A forrásigény 7,1 Mrd Ft, a megítélt támogatás meghaladja a 6,6 Mrd Ft-ot, a kifizetések közelítenek a 4 Mrd Ft-hoz. Részarányait tekintve az igények 8,3 %-a, a megítélt támogatások 9,8 %-a, a kifizetések 7 %-a sorolható a KEHOP-hoz. Még két további operatív program keretében indult kezdeményezés, vagy éppen zajlik kifizetés a vizsgálati tervében, ezek volumenükben mérsékeltek. A KÖFOP keretében mintegy 163 millió Ft forrásigény indukálódott, a megítélt támogatás 144 millió Ft körül alakul, ami megegyezik a kifizetésekkel. A MAHOP keretében három pályázat metszetében mintegy 549,5 millió Ft forrásigény jelent meg. Ebben az operatív programban még nincs megítélt összeg, tehát nem lehet kifizetés sem.

A községek körében végzett kérdőíves felmérés eredményei

Az ugyanezen a 90 településből álló mintán végrehajtott kérdőíves felmérés körülményei, tapasztalatai és főbb eredményei az alábbiakban foglalhatók össze. A kérdőívek összeállítása során törekedtünk arra, hogy a fejlesztési célkitűzések, igények és tervezett projektek mellett a település fejlesztési aktivitásainak okait, főbb

1. táblázat: Forrásigények, megítélt támogatás, kifizetések operatív programok szerint a vizsgált községekben

		igényelt összeg	megítélt támogatás - teljes összeg	kifizetett teljes összeg 2018.04.11-ig
Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program (EFOP)	Teljes összeg (Ft)	15.479.413.106	10.993.564.451	6.879.361.428
	Teljes összeg %	18,0%	16,3%	12,3%
	Projektek száma (db)	117	53	44
Gazdaságfejlesztési És Innovációs Operatív Program (GINOP)	Teljes összeg (Ft)	16.204.718.683	8.926.346.309	5.828.946.756
	Teljes összeg %	18,9%	13,2%	10,5%
	Projektek száma (db)	195	96	55
Integrált Közlekedés-Fejlesztési Operatív Program (IKOP)	Teljes összeg (Ft)	34.453.605.915	34.453.605.915	34.052.853.105
	Teljes összeg %	40,1%	50,9%	61,1%
	Projektek száma (db)	2	2	2
Környezeti És Energiahatékonysági Operatív Program (KEHOP)	Teljes összeg (Ft)	7.109.399.480	6.604.910.585	3.898.320.885
	Teljes összeg %	8,3%	9,8%	7,0%
	Projektek száma (db)	22	9	8
Közigazgatás– És Köszolgáltatás-Fejlesztési Operatív Program (KÖFOP)	Teljes összeg (Ft)	162.943.000	143.943.005	143.943.005
	Teljes összeg %	0,2%	0,2%	0,3%
	Projektek száma (db)	26	23	23
Magyar Halgazdálkodási Operatív Program (MAHOP)	Teljes összeg (Ft)	549.575.403		
	Teljes összeg %	0,6%		
	Projektek száma (db)	3		
Terület- És Településfejlesztési Operatív Program	Teljes összeg (Ft)	12.004.338.793	6.519.586.533	4.961.706.251
	Teljes összeg %	14,0%	9,6%	8,9%
	Projektek száma (db)	116	66	49
Vizsgálati térség összesen	Teljes összeg (Ft)	85.963.994.380	67.641.956.798	55.765.131.430
	Teljes összeg %	100,0%	100,0%	100,0%
	Projektek száma (db)	481	249	181

Adatok forrása: FAIR, 2018. április 11.

kulcsnézőket minél teljesebb körben tárjuk fel. Emiatt egy relatíve terjedelmes, tizennégy tartalmi kérdésből álló kérdéssor került összeállításra. A kérdőívek lekérdezése a kérdezőbiztosok tapasztalatai szerint az esetek többségében 45-60 percet vett igénybe. A kérdőíves felmérést a Balatoni Integrációs Közhasznú NKft. munkatársai végezték. A kérdőíveket minden esetben szemé-

lyes elbeszélgetés (dinamikus, félig strukturált interjú) keretében vették fel az interjúk készítői, jellemzően a vizsgálatba vont települések polgármestereivel. A válaszadók 95%-a rendelkezett ezzel a tisztséggel. A vizsgálatba vont önkormányzatok kifejezetten jónéven vették, hogy a Kft. munkatársai személyesen felkeresték őket, és véleményüket, álláspontjukat a kérdőív keretei

között rögzítették, valamint fejlesztési igényeiket tételesen regisztrálták.

A községek forrásszerzési eredményességét 2014 előtt és 2014 utáni metszetben változóan ítélte meg a válaszadók köre. A 2014 előtti időszakot ötfokozatú skálán átlagosan 2,9-re (közepesnél gyengébbre), míg az azt követő ciklust 3,4-re értékelték. A 2014 előtti időszak tekintetében a legnagyobb válaszgyakoriság a 3 (közepes), míg a következő ciklus tekintetében a 4 (jó) érték kapcsán azonosítható. A vizsgálati mintában szereplő települések nagyobb hányada nem tekinthető aktívnak az országos és térségi fejlesztési programok társadalmosítása során, inkább nem vesznek részt ezekben az akciókban, lobbytevékenységüket jellemzően nem a hivatalos platformokon végzik. Ugyanakkor túlnyomó többségük valamilyen koncepció mentén tervezi és valósítja meg fejlesztéseit – bár ez számos esetben csupán a Településképi Arculati Kézikönyv, mint településfejlesztéshez kapcsolódó dokumentum hatályosságát jelenti.

A válaszadók megítélése szerint közösségi források bevonása nélkül fejlesztéseiket jellemzően nem tudják végrehajtani, bár a parti települések tekintetében valamivel kisebb ez a függőség. Ebből következően is jellemző, hogy a vizsgált parti települések önerőképessége nagyobb, de a háttértelepülések tekintetében is viszonylag pozitív a feltárt kép, jellemzően inkább rendelkezésükre áll a szükséges önrész, amely fejlesztési terveik megvalósításához szükséges. Bár a vizsgálati minta teljes egészében roppant alacsonyra értékelték a válaszadók a magántőke fejlesztésekben játszott szerepét, az elmondható, hogy a parti községekben nagyobb mértékben kerül bevonásra a fejlesztések finanszírozásába – ez a háttértelepüléseken egyáltalán nem jellemző a vizsgálat eredménye szerint. A projektmenedzsment kapacitások tekintetében is kedvezőbb a parti községek helyzete, viszont a pályázatíró kapacitás meglétét egyenesen magas szinten értékelték a válaszadók.

Nagyobb problémát jelent a megkérdezettek szerint, hogy viszonylag csekély a számukra megfelelő pályázati lehetőség. A fejlesztési igényekre reagáló, "testre szabott" pályázati kiírások, a támogatható tevékenységek bővítése és rugalmasabb meghatározása lenne az egyik legfontosabb

kulcs tényezője a pályázati aktivitás növekedésének a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet községeiben, ami mellett az önerő mértékének minél alacsonyabban történő meghatározása is kulcskérdés. Az önerő tekintetében jellemző módon átlagosan 10-15%-ot tudnak vállalni a községek, habár ez partviszonylat szerinti megoszlásban igen eltérő. A parti települések jóval ambíciózusabb vállalkásokra képesek az átlagosan meghatározható önerő-hányad tekintetében.

A vizsgálatba vont községek képviselői szerint jellemzően elegendő információval rendelkeznek a pályázatokról, bár az információhiány, mint a pályázati aktivitást gátló tényező több esetben említésre került. Az 1-10-ig tartó skálátartományban a megkérdezettek közepesre (4,76 pontra) értékelték átlagosan a BFT pályázatok megfelelőségét, alkalmasságát a saját fejlesztési igényeik, elképzeléseik kielégítése tekintetében. Egyhangúan válaszoltak a településvezetők abban a tekintetben, hogy a pályázatok aránytalanul nagy adminisztratív terheket rónak rájuk.

Az éves költségvetésből fejlesztési forrásként elkülönített keretek egyértelműen magasabbak a parton található községekben, ez az érték a beérkezett válaszok tanúsága szerint átlagosan 81 millió forint a part menti községekben. Ezzel szemben a háttértelepülések csupán átlagosan 14,3 millió forintos fejlesztési forrásból gazdálkodhatnak. Fontos információ, hogy a pályázatokkal kapcsolatos nehézségek kapcsán kitől kér információt az adott településvezető. A válaszok szerint a leggyakoribb segítségnyújtó a nem helyi tanácsadó cég szakértője lehet, vagy pedig valamely más település polgármestere. A pályázatokról a válaszadók legnagyobb mértékben pályázatfigyelő weboldalakról tájékozódhatnak, de fontos a LEADER egyesületek szerepe is a pályázati lehetőségek disszeminációjában. Az említések aránya az elektronikus hírlevelek kapcsán is magas, mint tájékoztató forrás a pályázati lehetőségek vonatkozásában.

A kérdésekre érkezett válaszok eredményei szerint a legnagyobb tömegű fejlesztési igény a belterületi úthálózat- és egyéb vonalas infrastruktúra fejlesztésekre vonatkozik, melyek kapcsán jellemzően – legalábbis a válaszadók véleménye szerint – kisösszegű projektekkel is érdemi eredményeket lehetne elérni. Hasonlóan nagy jelentő-

seget tulajdonítanak a válaszadók a vonzerőfejlesztések szükségességének, e témakör azonban értelemszerűen roppant széles tematikus spektrumon mozog. A legjellemzőbb ennek kapcsán az aktív turizmushoz köthető vonzerők fejlesztése, kialakítása (pl. háttértelepülési kerékpárutak, turistautak, helyi jelentőségű kisebb attrakciók). Ezen túlmenően gyakran említették a válaszadók a településkép-fejlesztéshez köthető projektek fontosságát, valamint a közösségi és kulturális infrastruktúra-fejlesztés szükségességét is (pl. közösségi ház felújítás, rendezvényter fejlesztés, kultúrház korszerűsítése).

A legtöbb előkészített és megvalósítás előtt álló projekt is a belterületi infrastruktúra-fejlesztés témakörébe sorolható (utak, járdák felújítása, korszerűsítése), de külterületen is jelentős fejlesztések várhatók, különösen a zártkertekben. A felmérés során egyértelműen kirajzolódott, hogy a kistelepülések nagymértékben használják fel kisebb léptékű fejlesztéseik finanszírozására a központi költségvetés, vagy a szaktárcák forrásait. A fent említett tervezett fejlesztések kapcsán a leggyakrabban a Belügyminisztérium és Földművelésügyi Minisztérium – a 2018 január – áprilisban hatályos megnevezés szerint - került elő mint potenciális forrásgazda. A szintén népszerű tervezett vonzerőfejlesztések tekintetében pedig a Magyar Turisztikai Ügynökség szerepe rajzolódott ki markánsan.

A jövőben a községek a Balaton Fejlesztési Tanácstól, mint decentralizált források felett diszponáló regionális szervezettől elsősorban települési infrastruktúra fejlesztési pályázatokat várnak, tág tematikus spektrummal. A települések 89%-a említette, hogy várja ezt a pályázati lehetőséget, de jelentős várakozás előzi meg a rendezvénytámogatásokra, illetve a környezetvédelmi infrastruktúra-fejlesztésre vonatkozó pályázatokat is. A tapasztalatok szerint annak ellenére is mutatkozik igény a BFT által kihelyezett támogatásokra, hogy a központi költségvetés különböző minisztériumaiban, államtitkárságain több fejlesztési témakörben került és kerül meghirdetésre pályázat.

Bár a Balaton Fejlesztési Tanács által kihelyezhető forrásösszegek meglehetősen korlátosak, azonban a helyben jelentkező szükségletekre reagálni képes, rugalmas pályázati szisztémával, a térségi adottságokat és területpolitikai szükségleteket integráló kiírásokkal a lokális és mikrotérségi folyamatokat érdemben befolyásoló, megfelelően hasznosuló fejlesztések valósíthatók meg.¹

**DOMBI GÁBOR – FEKETE KÁROLY
– OLÁH MIKLÓS**

Jegyzet

1. A BFT 2019-es pályázati kiírásában a vizsgálat eredményei szerinti ajánlások beépítésre kerültek és jelentős mértékben javították a források igénybevételének mértékét.- a szerk.

